

עין משפט
נר מצוה

ז:

ג
א
ב
ב טוֹשֶׁעַ אִם כִּי תִקַּח סֶפֶק ו:
ג
א
ג מִיִּי פִּיֹא מִהֲלִי רֹחַת הַלֶּכֶת ח טור י"ד כִּי קִוּי [נֶכֶד אֶלְפֶּס ע"ז פ"ב דף שט. וברא"ש שם כ"י יגן]:
ג
ב
ד מִיִּי פִּיֹד מִהֲלִי שְׁחִיתָ הַלֶּכֶת יד סמג עשין סד טור ש"ע י"ד כ"י כח סעף ה':
ג
ה
ה מִיִּי פ"ב מִהֲלִבוֹת י"ט הַלֶּכֶת יח סמג לֹאִין עַשׂ טוֹשֶׁעַ אִם כִּי תִלַּח סֶפֶק יד:

רבינו חננאל

עבר רב מרי עובדא עד שיתין בתין, ואי איכא נהרא לא עברא כו'. א"ר יוסי בן שאול אמר רב האי תומא שחיקא ככנתא לגילויא. בית שמאי אומרים שאור בחמץ והמין ככותבת ובית הלל אומרים זה וזה בכבית. תוספתא איהו שאור המחמץ אחרים, ואיהו חמץ שנתחמץ מאחרים. מאמיתא קרי שאור משיפסל מלאכול הכלב. מתני' השוחט היה או עוף בדיט כו'. ואקשינן וכי בית שמאי ישוחט לכתחילה קאמרי, דקתיב ביה הילל אומרים לא ישוחט. ופרקינן הא דקתיב לא ישוחט לא יכסה הוא. וכן היא הצעה של משנה, אמרו בית שמאי אם שחט דאיבעדי, יכסה לכתחילה. ואמרי בית הלל לא יכסה. ודחינן להאי פירוקא, מדקתני סיפא ומורים שאם שחט שיחפור בדרך ויכסה, מכלל דרישא לכתחילה הוא. ופריך רבה פירוק אחר, דהאי דקאמר השוחט, כלומר הורצו לשוחט שבא לימלך כיצד אומרים לו, בית שמאי אומרים, אומרים לו שחוט מקודם ואח"כ חפור וכסה. ובית הלל אומרים לא ישוחט כו'. ואסקאנא דבי"ע אית להו דר' זירא דאמר בשחיטת חולין, השוחט צריך שתין עפר למטה ושוחט עליו ואח"כ יכסוהו בעפר מלמעלה, ובהא פליגי, רוב סבר אי איכא עפר מוכן מאתמול למטה ישוחט, ואם לאו לא יחפור ויתן עפר למטה כדי שישוחט עליו, חיישינן דלמא ממליך ולא שחית ואחי למיעבר. ורב יוסף אמר הא עדיפא, דאי לא שרית ליה למיחפר, זמנין דלית ליה עפר מוכן ואחי לאימנועי משמחת יו"ט. וקיימא לן כבית הלל דאמרי לא ישוחט אא"כ היה לו עפר מוכן [וכדן]רבה. ומורים שאם שחט שיחפור בדרך ויכסה, פירוש דקר כמין יתר וכמין נגר. ואוקמה רב יהודה והוא שיש לו דקר נעוץ מאתמול. [פירוש] הואיל ונעץ דקר מבעוד יום, הוה ליה מוכן]. ואקשינן והא עביד כתישה, כלומר כשמוטק על הדקר מכתש את העפר, כדתיב את תכתוש את האויל במכתש. ואמר רב בעפר תיחוח, כלומר עפר שאינו מכתש. והא עביד גומא, כלומר משיתלוש הדקר נעשית גומא. ופרקינן מתני' כו' אבא דאמר בחגיגה פרק ראשון החופר גומא ואין צריך אלא לעפרה פטור עליה.

דשמעיה קריה ביממא. וזלילה משמעין קולס למרחוק יותר מציזס ולא נקט זלילה משום דתשמיעו ציזס:

בי לא ברק אימר מאתמול הואי. ואל"ת והא זילה דצר שיש לו מתירין ^(א) אל"כ ספקא לחומרא וי"ל דשאי הכא משום דגס

כי ספנא מארעא שכיח דיולדת ציזס יוטר מזלילה: **ל'ומך** לך שיעורו ש"ז זה לא בשיעורו ש"ז זה. פירש רש"י דאי לא כתב שאור הייתי אומר דיו לצא מן הדין להיות כנדון ודוקא בככותבת * ואל"ת מנלן דשיעור חמץ כככותבת אימא כזילה או כשיעור אחר ופ"ה דהלכתא גמירי לה דהוי ככותבת ולא נהירא דל"כ קרא למה לי ע"כ נראה פירוש ^(א) (אחר) הואיל וידענא דשיעורו של זה לא כשיעורו של זה נוקיס ליה שיעורו כדאשכחנא צעלמא גבי יוס כפור (יומא דף עט. ושם) דהוי כככותבת ^(א):

דאמר רבי זירא פתח הכתוב בשאור וסיים בחמץ וכו' ובית הל"ס סברי ילפינן ביעור מאכילה. ואם תאמר למה ליה לריסומא דלעיל הא ידענא שפיר [דחמץ] כזכית מהכא וי"ל שלא מטעה לומר הואיל ומלקן הכתוב צשי לאוין ולא יראה לך ^(א) (שאור) ולא יראה לך ^(א) (חמץ) ודאי אין שיעורן שזה דזה כככותבת וזה כזכית קמ"ל להריכמות למה להו דר' זירא יי"ל לא הייתי משים כרת אלא בחמץ דכתיב זיה כרת:

צעפר

לענין ביעור בית שמאי סברי לא ילפינן ביעור מאכילה ובית הלל סברי ילפינן ביעור מאכילה אתמר נמי א"ר יוסי בר חנינא מחלוקת לענין ביעור אבל לענין אכילה דברי הכל זה וזה בכזית תניא נמי הכי ^(א)ולא יראה לך ^(א)אומרים שאור בכזית וחמץ כככותבת וב"ה אומרים שבין בית שמאי וב"ה שב"ש אומרים ^(א) (שאור) ולא יראה לך ^(א) (חמץ) זהו מחלוקת שבין בית שמאי וב"ה שב"ש אומרים לא ישחוט מכלל דת"ק סבר ישחוט הא לא קשיא לא ישחוט ויכסה קאמר אימא סיפא ומורים שאם שחט שיחפור בדרך ויכסה מכלל דרישא לאו דיעבד הוא אמר רבה הכי קאמר השוחט שבא לימלך כיצד אומר לו ב"ש אומרים אומר לו שחוט חפור וכסה ובית הלל אומרים לא ישחוט אא"כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום רב יוסף אמר ה"ק השוחט שבא להמלך כיצד אומר לו ב"ש אומרים אומר לו לך חפור שחוט וכסה וב"ה אומרים לא ישחוט אא"כ היה לו עפר מוכן מבעוד יום א"ל אב"י לרב יוסף לימא מר ורבה בדרבי זירא אמר רב קא מפלגיתו דא"ר זירא אמר רב ^(א)השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה שנאמר וּשְׂפָךְ אֶת דָּמוֹ וּכְסָהּ בַּעֲפֵר עֵפֶר לֹא נֹאמַר אֵלָּא בַּעֲפֵר מִלְמַד שֶׁהַשּׁוֹחֵט צָרִיךְ שִׁיתֵּן דָּמָּר אֵיִת לִיה דְּרַבִּי זִירָא וּרְבֵּה לִית לִיה דְּרַבִּי זִירָא א"ל בִּין לְדִידִי בִין לְרַבֵּה אֵיִת לָן דְּרַבִּי זִירָא וְהָכָא בַּהָא קָא מַפְלָגִין רַבֵּה סָבֵר אִי אִיכָא עֵפֶר לְמַטָּה אֵין אִי לֹא לֹא חִיּוּשִׁין דְּלִמָּא מִמּוּלִךְ וְלֹא שְׁחִיט וּלְדִידִי ^(א) (אדרבה) הא עדיפא דאי לא שרית ליה אתי לאמנועי משמחת יום טוב: ומורים שאם שחט שיחפור בדרך ויכסה: אמר רבי זריקא אמר רב יהודה ה"הוא שיש לו דקר נעוץ מבעוד יום והא קא עביד כתישה אמר רב חייא בר אשי אמר רב

ביצה פרק ראשון ביצה

דשמעיה קליה ביממא. שהקול אינו נשמע ציזס כזלילה: **עובדא**. דצדק מעי"ט ולא מלא והשכים ומלא ולא היה תרנגול זכר עד ששים צמים וסמך רצ מרי על התרנגול והמיר את הביצה: **מזבא**. גשר: **מיזרא**. חזל קשור צראשי שתי יתדות אחת תקועה בשפת

הנהר מזה ואחת תקועה בשפת הנהר מזה ועץ קצר מוטל לרוכב הנהר ועוצרין בו בדוחק על ידי שאוחזין בחבל ועוצרין: **צמאי אוקימסא**. לדרכי יוסי צ"ר שאול: **אימא מאסמול הואי**. דכיון דרובא ציממא ילדן אי לא צדק תלינן ציממא: **דרכי יוחנן לא שמיא**. הלכך גדאיכא זכר כיון דקיס לן דלינה יולדת זלילה תלינן כרכי יוחנן אצל דספנא מארעא לילד זלילה שכיח טפי מילתה רובה: **תומא שחיקא**. שומין שחוקין: **לגלויא**. הנחש שותה ממנו אם מוצאו מגולה ומטיל בו ארס: **אס קן**. דחד שיעורא לתרוייהו: **שיעורו של זה כו'**. להכי לא יליף שאור מחמץ משום דחמץ כככותבת * דלא תימא דיו לצא מן הדין להיות כנדון ושאור נמי כככותבת להכי כתביה צהדיא לשעורי בשיעורא זוטא ושיעורא רבא. ולהכי נקט כותבת דכהכי הוי יתובי דעתא כדמפרש טעמא ציומא (דף עט.). אי נמי שיעורין הלכה למשה מסיני: ^(א) לים להו דרכי זירא. צתמיה והא קרא צהדיא כתיב: **פתח הכתוב בשאור**. שאור לא ימלא צצמיכס (שמות יב): **וסיים צחמץ**. כי כל אוכל [מחמצתא] והוה ליה למכתב כי כל אוכל שאור כו' דהא אמיא עונשו עס אזהרתו: **וזו שאור וכו'**. מה כן זה: **לענין אינהו כולי עלמא לא פליגי**. דאפילו צ"ש מודו דחמץ חייב כזכית כשאור צאכילתו וכדר' זירא אצל לביעור לצ"ש לא השוו מדאליטריך קרא למכתבינהו לתרוייהו לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור לא ילפינן למימר כי היכי דצאכילה השוו הכתוב אכילת חמץ לביעור שאור אף לביעורו השוו לו דמדאליטריך למכתבינהו יש חלוק בשיעורין: **סינא נמי הכי**. דצביעור הוא דפליגי ולא צאכילה: **השוחט דיעבד**. דאי שחט משמע אצל לכתחילה לא שרו ליה בית שמאי לשחוט אל"כ יש לו עפר מוכן תיחוח: **מכלל דפ"ק סבר ישחוט**. צתמיה והא השוחט קאמר: **הא לא קשיא**. לא ישחוט דצ"ה אכסוי לחודיה קא מהדרי והכי קאמר לא יגמור מעשה השחיטה דהיינו הכסוי: **לא ישחוט ויכסה**. אע"פ ששחט לא יגמור: **השוחט שצא ליםלך**. אע"ג דהשוחט דעלמא דיעבד שצא על כרחק הכא לכתחילה השוחט שצא לשחוט (צהמה) וצא ליםלך לנו מה

מוסף רש"י

שיעורו של זה לא כשיעורו של זה. על כרחק דחמץ נפיש מסיח ולהכי כתב שאור. דאי לא כתבי וגמר חמץ הוה אמינא דיו לצא מן הדין להיות כנדון ולא מייחסי עליה אלא בשיעורא רבה. להכי כתביה רחמנא לחיוביה אסיח, דאילו תמינא דיו לצא מן הדין כזכית, על כרחק התמור כזכית והקל ציומר מסיח (ויומא עט.). ובית הלל צריכי. דחד מתמריה לא יליף (פסחים ה.). אבל שאור שארי ראוי לאכילה. דלא אתי למיכלה (שם כג.). צריך שיתן עפר למטה. עפר תיחוח ולא על קרקע קשה (וחולין צג.) דאם הקרקע קשה לא מקרי עפר (שם) עפר לא נאמר אלא בעפר. עפר משמע דלא צעי עפר אלא בכסוי, בעפר משמע כולי עטוף בעפר תיחוח (שם צג.) משמע כולי עטמן בעפר (שם לא.).

מוסף תוספות

א. דכתיב [ויקרא כג, כט] והגפש אשר לא תעונה דביעין כותבת הגסה דבהכי מייחבא דעתי' דאינישי. מ"פ.

מסורת הש"ס

א) [יומא עט:]. ב) [זיל ממך]. ג) [זיל שאור]. ד) [חולין לא]. פג: ע"ש. ט) [ש"ל מ"ו, א] (וסוה ה:). ו) [שבת עד:]. ח) [זיל ראשון]. ט) [ועיר חוס יומא עט: ד"ה למר]. י) [זיל ממך]. כ) [זיל שאור].

תורה אור השלם

- מצות האכל את שבועת הקמים ולא יקראה קר חמץ ולא יקראה קר שאור בכל גבולו:
- ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בחיובם אשר יצוד ציד ודחה או עוף אשר יאכל וישפר את דמו ובסדרו בעפר: ויקרא יז יג

הגהות הב"ח

א) תוס' י"ה כ לא יכתיב ממין הוא אס קן:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שיעורו של זה ב' דלא תימא דיו. וענין זה כ' רש"י צ"מ דף לז ע"א ד"ה למר ק':